

42/2011

ΕΤΗΣΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ / ANNUAL REVIEW

ΘΕΜΑΤΑ ΧΩΡΟΥ + ΤΕΧΝΩΝ
DESIGN + ART IN GREECE

ΝΕΟΙ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ |
YOUNG ARCHITECTS IN GREECE |

SPIROS IPapadimitriou ARCHITECTURE

1. Ποιές είναι οι καταβολές του έργου σας; Ποιές είναι οι σημαντικότερες αναφορές, αρχιτεκτονικές τάσεις, ακαδημαϊκές επιδράσεις, προσωπικά βιώματα ή άλλα πολιτισμικά στοιχεία τα οποία έχουν διαμορφώσει την αισθητική ιδεολογία σας;

Οι σπουδές, τα ταξίδια, ο κινηματογράφος, τα βιβλία, οι σύντομες εργασιακές εμπειρίες στην Ολλανδία και το Κάιρο είναι σαφώς εμπειρίες που με διαμόρφωσαν και φυσικά δημιούργησαν την αντίληψή μου για την αρχιτεκτονική.

Για χάρη του συγκεκριμένου, και άδικώντας ποικίλες επιρροές και καταβολές που είχα και συνεχίζω να έχω τόσο από αρχιτέκτονες όσο και καλλιτέχνες ή μουσικούς, όπως για παράδειγμα ο Ξενάκης, δεν θα μπορούσα να μην αναφέρω τις έντονες επιρροές από τον Ζενέτο, έναν πραγματικό έρευνητή και «non style» αρχιτέκτονα, τον Koolhaas για τις ανατροπές του, τόσο στην διαδικασία σχεδιασμού όσο και στις τυπολογικές και προγραμματικές αναζητήσεις του, μετατρέποντας ουσιαστικά τη

σχεδιαστική διαδικασία σε ένα συνεχές «παιχνίδι» ανακάλυψης, το γραφείο UN Studio για την εισαγωγή μου στον κόσμο του «δημιουργικού» σχεδιασμού με υπολογιστή, τον Sruybroek για την ιδιαίτερη «machining» διαχείριση των καμπύλων γραμμών στον σχεδιασμό και την εισαγωγή της έννοιας της διάδρασης στα έργα του, το γραφείο FOA και άλλους.

Οι «γνωστοί» αρχιτέκτονες του κοντινού μας παρελθόντος αποτέλεσαν για μένα πάντα παράδειγμα ότι μπορεί με κάποιον τρόπο (συμπεριφορά, μέθοδο, μέσο, τεχνική) να υπάρξει αρχιτεκτονική στην Ελλάδα. Βέβαια, αν για τό πρόσφατο παρελθόν γνωρίζουμε τί συνιστούσε την αρχιτεκτονική, τίθεται το καίριο ερώτημα τί όριζουμε σήμερα ως αρχιτεκτονική;

2. Ποιά είναι η σχέση του έργου σας με τον τόπο; Τί βαρύτητα έχει για σας η σχέση με τον τόπο (ή τους τόπους) όπου έχετε ζήσει, εργάζεστε ή παρεμβαίνετε; Η σχέση αυτή διαμορφώνεται από προσωπικές επιλογές ή από τις δεδομένες συνθήκες με τις οποίες βρίσκεστε αντιμέτωποι;

Ο τόπος ως έννοια έμπεριέχει τη γνώση και την οικειοποίηση των χαρακτηριστικών που τον περιγράφουν και ταυτόχρονα τον διαφοροποιούν από έναν άλλο. Έμπεριέχει με άλλα λόγια τη γνώση των συνηθειών και των χαρακτηριστικών που έχουν παραδοθεί από γενιά σε γενιά και συνεχίζουν να διατηρούνται ζωντανά. Τόν τρόπο δηλαδή με τον οποίο «πρέπει» να γίνονται τα πράγματα και τό πώς «πρέπει» να ζει κάποιος σύμφωνα με τις παραδοτέες συνήθειες.

Αντίθετα, η πράξη της αρχιτεκτονικής, αποτελώντας κάθε φορά μία πρόταση ζωής, προκαλεί τη μετατόπιση, αν όχι την αλλαγή, των συνηθειών, εκτροχιάζοντας τη συνήθεια και τα «πρέπει». Ο αρχιτέκτων είτε οικείος είτε όχι με τον τόπο όπου έμπεμβαίνει, «παρταρεί», στέκοντας ως «ξένος» μπροστά στο μωσαϊκό πληροφοριών που φέρει κάθε τόπος. Οι πληροφορίες αυτές δεν αποτελούν τίποτα άλλο από πολλαπλά φίλτρα επίδρασης και διάδρασης της υπό διαμόρφωση αρχιτεκτονικής, όπως αντίστοιχα

το έκαστοτε πρόγραμμα, ή βαρύτητα, ή υλικότητα κ.ά. Τα ψηφιακά υπολογιστικά εργαλεία δίνουν νέες δυνατότητες καταγραφής, αφαίρεσης, αναπαράστασης, διαχείρισης, ανάλυσης, προσομοίωσης, συγκεκριμενοποίησης και νοηματοδότησης των πληροφοριών και των δεδομένων του έκαστοτε περιβάλλοντος. Νέες «αίσθητηριακές εμπειρίες» διαμορφώνονται μέσω υπολογιστικών εργαλειομηχανών και πυκνών σε πληροφορίες ψηφιακών «εικόνων».

Τό ενδιαφέρον ερώτημα είναι ποιά είναι αυτό τό σύνολο πληροφοριών, που κατασκευάζει την αντίληψή μας για έναν τόπο, καθώς επίσης τί πληροφορίες επιλέγουμε να καταγράψουμε και να χρησιμοποιήσουμε; Τί ρόλο παίζουν άραγε οι ποικίλες ιστοσελίδες, τα «blogs», τό «panoramio», τό «google earth», τό «livemap», τό «meteo», τό «wikipedia», τό «link to libraries», τό «virtualtourist», τό «earthcam», τό «3d tour» και γενικότερα τό «googling» στην κατασκευή ενός τόπου;

3. Ποιά είναι η επίδραση των ψηφιακών μέσων επικοινωνίας και ενημέρωσης στην αρχιτεκτονική σας; Πώς επηρεάζονται ο τρόπος εργασίας σας και τό περιεχόμενο του έργου σας από τό διαρκώς εξελισσόμενο περιβάλλον των νέων μέσων;

Έμεις φτιάχνουμε τά μέσα (έργα) και τά μέσα έμās. Με τά νέα μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης οι πληροφορίες παράγονται και διαδίδονται πολύ πιό εύκολα. Είμαστε όλοι έν δυνατόι συνθέτες νέων πληροφοριών και, θέλω να πιστεύω, και γνώσης. Τά παραδοσιακά κέντρα (ναοί) έλέγχου και παραγωγής της γνώσης μεταβάλλονται και επαναπροσδιορίζονται. Τά πανεπιστήμια πρέπει να ξαναβρουν τον ρόλο τους μέσα σε αυτό τον δικτυωμένο ώκεανό της διακίνησης και παραγωγής της γνώσης.

Τά νέα μέσα μπορούν να περιγράψουν και να διαχειριστούν καλύτερα τη συνεχώς αυξανόμενη πολυπλοκότητα. Η ουσία είναι

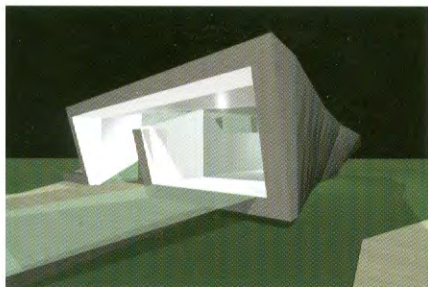
να περιγράψουμε και να δημιουργήσουμε νέους τρόπους σκέψης, αναπαράστασης και έλέγχου της πολυπλοκότητας με νέες θεωρίες δανεισμένες από την πληροφορική, τη γενετική και τά μαθηματικά. Αυτές οι νέες μέθοδοι και τεχνικές, καθώς και ή θεωρία τους, θά μάς κάνει να σκεφτόμαστε και να παράγουμε «άπιθανες» αρχιτεκτονικές. Άπιθανες αρχιτεκτονικές, δηλαδή «μή πιθανές», καθόσον οι πιθανές είναι και οι γνώριμες που μπορεί να συμβούν, ένω οι άπιθανες είναι αυτές που δεν γνωρίζουμε αλλά μπορούν έν δυνατόι να συμβούν. Τό ζητούμενο είναι πώς μπορούμε να κάνουμε αρχιτεκτονική της εποχής μας για την εποχή μας.

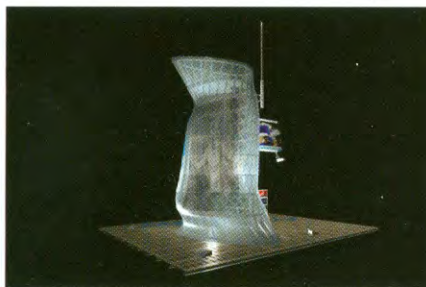
4. Ποιές πιστεύετε ότι θα είναι οι επιδράσεις της τρέχουσας οικονομικής κρίσης στην αρχιτεκτονική; Θεωρείτε ότι η κρίση θα μεταβάλλει τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεστε και άσκειτε την αρχιτεκτονική;

Κάθε κρίση, οικονομική ή κοινωνική, ή ακόμα και ένας πόλεμος, συνήθως οδηγεί στην κατασκευή νέων ούτοπιών. Μιά κρίση σε ένα οποιοδήποτε σύστημα προκαλεί μεταβολή στις κατεστημένες σταθερές οι οποίες θεωρούνταν δεδομένες (σε μία κοσμοθεωρία γραμμικά εξελισσόμενη), δημιουργώντας νέες καταστάσεις οι οποίες ισορροπούν κάποια στιγμή προσωρινά. Στην τρέχουσα οικονομική κρίση, ή μελλοντική περιβαλλοντική κρίση θα επιφέρει σημαντικότερες μεταβολές και ανισορροπίες

(μετατόπιση πληθυσμών, αύξηση κόστους ζωής λόγω των κλιματικών αλλαγών, μείωση πόσιμου νερού και τροφής, ξηρασίες, πλημμύρες κ.ά.) τις οποίες δεν είναι σίγουρο ότι ο δυτικός κόσμος της υπερεκμετάλλευσης και της υπερκατανάλωσης είναι έτοιμος να αντιμετωπίσει προσαρμοζόμενος χωρίς μεγάλες επιπτώσεις και απώλειες. Ποιές είναι αλήθεια οι νέες αρχιτεκτονικές ούτοπίες;

1

2

3

4

1. Αρχιτεκτονικός διαγωνισμός προσχεδίων για τη μελέτη κέντρων εξυπηρέτησης σε βιομηχανικές περιοχές, β' βραβείο, σε συνεργασία με Δημήτρη Κονταξάκη και Μερόπη Κατήμηχάλη. 2. Εφήμερες κατασκευές για την Αθήνα 2004, DOES, κατηγορία «Σηματοδότηση αθλητικών και πολιτιστικών δρώμενων», τιμητική διάκριση, σε συνεργασία με Niraj Pareesh Joshi και Frederico Fialho Teiheira. 3. Ίδεες για τη διαμόρφωση και τον χαρακτήρα του χώρου των γραφείων του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος σε όλη την Ελλάδα, Ξπαινος, σε συνεργασία με Άρη Κλωνιζάκη και Μαριλένα Κοσμιδου. 4. Σχεδιασμός περιπτέρου πληροφόρησης του κοινού για θέματα που έχουν σχέση με τους Ολυμπιακούς Αγώνες 2004 ή άλλα μεγάλα πολιτιστικά γεγονότα, α' βραβείο.

1. Architectural competition for citizens' service centres in industrial areas, second prize, in collaboration with D. Kontaxakis and M. Chatzimihali. 2. Temporary constructions for Athens 2004, JOES, category "Signaling sports and cultural activities", honorable mention, in collaboration with N.P. Doshi and F.F. Teiheira. 3. Ideas for the refurbishment of the offices of the Pan-Hellenic Socialistic Movement, distinction, in collaboration with A. Klonizakis and M. Kosmidou. 4. Information kiosk for the Olympic Games 2004 or other important cultural events, first prize.

Η συγκεκριμένη πρακτική διαμορφώνεται ως αποτέλεσμα της συνεχούς διερεύνησης του πεδίου της αρχιτεκτονικής μέσω ενός δικτύου ποικίλων συνεργασιών. Μέ την εισαγωγή των ψηφιακών μέσων από τα πρώτα στάδια του σχεδιασμού ή αρχιτεκτονική ιναδύεται ως άμάλγαμα σκέψεων και διαδικασιών για τον χώρο, τό πρόγραμμα, την υλικότητα και την κατασκευή, αναθεωρώντας με διαφορετικό τρόπο κάθε φορά τις παγιωμένες αντιλήψεις για τό τί είναι αρχιτεκτονική και για τό πώς πρέπει να πραγματώνεται.

> Ό Σπύρος Ι. Παπαδημητρίου (Θεσσαλονίκη, 1974) είναι αρχιτέκτων ΑΠΘ και MArch Architectural Association, Λονδίνο. Διδάσκει στο τμήμα αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ, καθώς και στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Έχει πάρει βραβεία σε διεθνείς και εθνικούς διαγωνισμούς, και έχει συμμετάσχει σε πολλές εκθέσεις, εκδόσεις και συνέδρια στην Ελλάδα και τό εξωτερικό. Έχει επιμεληθεί την έκθεση digitaltopographies.com και τό όμοτιπλο βιβλίο. Από τό 1999 εργάζεται ως ανεξαρτητος αρχιτέκτων, συμμετέχοντας σε αρχιτεκτονικούς διαγωνισμούς και αναλαμβάνει μελέτες μέσα από ένα δίκτυο ποικίλων συνεργασιών.